

På side 115-117 er redegjort for udviklingen i landbrugsstrukturen i USA og Canada, hvor de små familiebrug er presset ud, og egentlige industrivirksomheder har overtaget plante- og husdyrproduktionen. Kornproduktionen har været meget påvirket af prissvingninger, og relationerne mellem salgspriser på dyr og foderstofprisen fører til koncentration af husdyrene på specialiserede husdyrfabrikker, mens produktionen på almindelige landbrug bliver urentabel. I USA og Canada har det vist sig vanskeligt for landmændene at dæmme op for denne udvikling.

Det bemærkes, at de her refererede undersøgelser ikke umiddelbart kan overføres til danske forhold.«

Spørgsmål 1:

Der ønskes en redegørelse for den provenumæssige effekt af en særlig afgift på handelsgødning på henholdsvis 50, 100 og 200 øre pr. kg.

Der ønskes endvidere en redegørelse for, hvorledes en afgift af de nævnte størrelser vil påvirke produktionsforholdene på en række typiske former for landbrugsejendomme.

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøstyrelsen, der har oplyst følgende, hvortil jeg kan henvise:

»I det følgende er det forudsat, at afgiften beregnes pr. kg rent kvælstof.

Forbruget af kvælstof i handelsgødning var i 1984/85 ca. 400 mill. kg (Danmarks Statistik), og den gennemsnitlige pris på kvælstof i handelsgødninger var ca. 6,05 kr.

Såfremt der regnes med et uændret forbrug af handelsgødning efter en forøgelse af kvælstofprisen som følge af en afgift, kan det årlige provenu beregnes til:

200 mill. kr.

ved en afgift på 50 øre pr. kg kvælstof, svarende til en afgift på gennemsnitlig 8 pct. af kvælstofprisen i handelsgødninger.

400 mill. kr.

ved en afgift på 100 øre pr. kg kvælstof, svarende til en afgift på ca. 16 pct. af kvælstofprisen.

800 mill. kr.

ved en afgift på 200 øre pr. kg kvælstof, svarende til en afgift på ca. 32 pct. af kvælstofprisen.

Som nævnt forudsætter ovenstående, at en afgift ikke påvirker forbruget af handelsgødning. I den foretagne vurdering af det optimale handelsgødningforbrug skønnes det ud fra modelberegninger, at der kun kan forventes et begrænset fald i forbruget ved de nævnte afgiftsstørrelser.

En ændring af kvælstofprisen i handelsgødning vil kunne påvirke

- den økonomisk optimale afgrødesammensætning,
- det privatøkonomisk optimale handelsgødningforbrug,
- den privatøkonomiske værdi af husdyrgødning,
- dækningsbidraget pr. ha dyrket areal.

Ved vurderingen af de ovennævnte forhold er der taget udgangspunkt i et notat, udarbejdet af Statens Jordbrugsøkonomiske Institut, »Økonomiske undersøgelser af landbrugsproduktionens miljøeffekter«, til brug for Landbokommissionens underudvalg vedrørende landbrug og miljø.

ad afgrødesammensætning

Afgrøderne har forskelligt behov for kvælstofgødning. Ændringer i kvælstofprisen vil derfor påvirke afgrødernes indbyrdes konkurrenceforhold. Kornafgrødernes indbyrdes konkurrenceforhold skønnes ikke i væsentlig grad at blive ændret. Derimod vil konkurrenceevnen for bælplanter (ærter) og kløver øges på bekostning af raps og rent græs og eventuelt korn.

Der må dog også tages sædskiftemæssige hensyn ved afgrødevalget f.eks. for at nedbringe sygdomsrisiko og ukrudtsbestand, og endelig må de økonomiske aspekter af ændringer i afgrødesammensætningen inddrages. Ærter kan således ikke indgå i sædskiftet med hyppigere intervaller end raps, dvs. hvert 3. eller 4. år.

På nogle bedrifter kan det afhængigt af afgiftens størrelse være økonomisk fordelagtigt at ændre afgrødesammensætningen i forbindelse med afgiftspålæggelse af kvælstofforbruget. Det kan f.eks. være øget dyrkning af græs med stort kløverindhold i stedet for rene græsmarker og inddragelse af ærter i sædskiftet i stedet for raps.